

HET GRAF VAN NICOLAAS BEETS.

Heeft Nicolaas Beets geen standbeeld gekregen — zoals men in het voorgaande artikel kon lezen — ook de plaats van zijn graf is niet door een monument aangegeven.

Hier echter is dat niet te wijten aan verminderde waardering voor zijn persoon. Het was de wens van Beets, dat niets anders dan een eenvoudige zerk zijn graf zou dekken.

Wie onze oude begraafplaats Soestbergen bezoekt, vindt daar heel wat herinneringen aan het 19e eeuwse Utrecht en zeker aan de kerkelijke wereld. Vlakbij de zijingang staat een opvallend gedenkteken voor prof. dr J. J. van Oosterzee, de beroemde kanselredenaar en even verder een simpele obelisk ter nagedachtenis aan prof. dr J. I. Doedes. Deze mannen hebben tegelijk met Beets het hoogleraarschap aan de utrechtse universiteit bekleed.

Aan de andere zijde van de begraafplaats vindt men een groot monument voor prof. dr A. des Amorie van der Hoeven, de remonstrantse hoogleraar in het midden van de vorige eeuw, welke gelijk Van Oosterzee als orator heeft uitgeblonken.

Opvallend is de grafkelder van ds L. Schouten, de man van de tabernakel, een te Utrecht vervaardigd werkstuk, dat heden te zien is in het Bijbels Museum te Amsterdam.

Nog tal van andere predikanten hebben hun grafteken of monument gekregen op Soestbergen. Bij menig graf heeft Beets zelf gesproken. Op de dood van diverse ontslapen ambtgenoten maakte hij een lijkdicht. Maar hij die deze namen en hun graven bezong, heeft daar zelf niet van willen weten.

En wanneer deze of gene bij de herdenking van Beets' overlijden en begrafenis een wandeling naar het kerkhof zou ondernemen om de steen van Beets te bezien, hij zou er vruchteloos naar zoeken want geen enkele zerk vermeldt de naam van de dichter-dominé.

Henriëtte Roland Holst, zelf onlangs in hoge ouderdom overleden, schreef na de dood van de bejaarde Beets de volgende, voor 1903 wel revolutionnair klinkende zinnen: „Zijn naam is duf geworden in onze monden, een symbool van geslaagde middelmatigheid en officieel-geijkte banaliteit van al wat wij bestrijden en haten.

Schrijver van veele deelen stichtelijke uren en rijmer van talrijke zoetelijke Oranje- en vaderlandslievende versjes.

Een zonderling leven. 88 jaar oud geworden en de laatste 64 daarvan al dieper neergezakt in het mulle zand van „theologische vermaardheid en officiëelen roem.”¹⁾

Een dergelijk oordeel, hoe weinig gepast op dat ogenblik, is wel min of meer verklaarbaar. Beets heeft niet getracht de populariteit te vermijden. Moeten we hem dat kwalijk nemen? Als

---

1) J. Dyserinck, Herinneringen aan Nicolaas Beets, Den Haag 1904, p. 212.

predikant behoorde hij niet tot de drukst beluisterde voorgangers. Als professor blonk hij niet uit; zijn benoeming tot hoogleraar geschiedde meer om zijn persoon te eren dan om zijn wetenschappelijke verdiensten te erkennen.

Maar de Camera — en als gevolg daarvan de gedichten en de stichtelijke werken — handhaafden zijn glorie bij het volk. Waarom zou men het de oude man dan euvel duiden, dat hij zich de roem liet welgevallen?

Op het eind van zijn leven laat Beets echter blijken, dat hij afstand kan nemen van de eer, die mensen hem brengen. Welhaast aartsvaderlijk is zijn sterven. Hij treft allerlei schikkingen met het oog op zijn begrafenis.

Een van deze schikkingen moet betrekking hebben gehad op de inscriptie welke de grafsteen zou dragen. Op dit punt toonde Beets zich een navolger van Calvijn. De reformator van Genève bepaalde namelijk voor zijn, dood dat de plaats van zijn graf onbekend zou moeten blijven. Zo ver ging Beets niet. Maar wel was hij van mening, dat zijn naam niet op de zerk behoefde te prijken.

Twee zerken dekken het familiegraf van Beets. Op de ene lezen wij de woorden „God is mijn licht”, op de andere „Salvs mea Christvs”. Deze laatste woorden zijn de wapenspreuk van het geslacht Van Foreest. Beets huwde in 1840 met Aleide van Foreest en na haar overlijden (1856) trad hij in 1859 in het huwelijk met Jacoba Elisabeth van Foreest, zuster van zijn eerste echtgenote.

Kennelijk heeft Beets naast het Salvs mea Christvs (Christus is mijn heil) een passende tekst willen hebben. Hij is daarin geslaagd want de woorden, die wij nu op zijn graf lezen zijn bijna woordelijk ontleend aan het begin van Psalm 27: De Heer is mijn licht en mijn heil.”

Wie het graf van Beets wil zien, moet het zoeken op een zijpad links van de hoofdingang der eerste begraafplaats.

Op een van beide zerken ligt een metalen palmtak met eikebladeren. Deze is aan de grafsteen vastgeklonken. Reeds een halve eeuw rust dat vreemde eerbewijs daar.

Een van de plaatselijke couranten prijst het als een zeldzaam mooi en kunstvol handwerk²⁾. „Het is een bij uitstek mooi stuk arbeid, dat zeer zeker niet onder de handen van een Hollandschen smid is gewrocht. Hoogstwaarschijnlijk heeft een buitenlandsch literarisch genootschap het bloemstuk laten neerleggen als een bewijs van stille hulde en sympathie aan den ontslapene.”

Erg hoog werd het vaderlands smeedwerk blijkbaar niet aangeslagen in die tijd.

Het enthousiasme van de dagbladschrijver voor het metalen

---

2) Utr. Prov. en Sted. Dagblad 27 September 1903.

bloemstuk van vreemde makelij kunnen wij niet delen. Maar als curiositeit en als herkenningsteken voor het graf van Beets heeft het nog enige waarde.

UTRECHT, 13 Maart 1903.

Heden overleed alhier, in den ouderdom van ruim acht en tachtig jaren, na een kort maar pijnlijk ziekbed, in blijmoedige overgave aan zijn Heer en Heiland, Professor Doctor **NICOLAAS BEETS**, gedurende een tijdvak van bijna 35 jaren Predikant bij de Ned. Herv. Gemeente, eerst te *Heemstede*, vervolgens te *Utrecht*, en daarna Professor in de faculteit der Godgeleerdheid aan de Rijks-Universiteit te *Utrecht*; Lid van de Koninklijke Academie van Wetenschappen te *Amsterdam*, enz. enz.; Commandeur in de Orde van den Nederlandschen Leeuw, Officier in de Orde van de Eikenkroon, Ridder 3de Klasse in de Orde van den Gouden Leeuw van Nassau en Officier in de Léopolds-Orde.

De begrafenis zal geschieden op de Algemeene Begraafplaats alhier op Dinsdag 17 Maart e. k., des. voormiddags te half twaalf ure. GEEN BLOEMEN.

De rouwkaart, rondgezonden na het overlijden van Nicolaas Beets, waarvan men hierbij een afdruk ~~op ware grootte~~ ziet, schijnt naar haar tekst een tegenstelling te vormen met het grafschrift. Op de zerk geen enkele naam, in het doodsbericht uitvoerig titels en onderscheidingen.

Beets bepaalde voor zijn overlijden, dat zijn vrouw het doodsbericht diende te schrijven ³⁾. Maar ten aanzien van zijn graf verklaarde hij al in 1886: „Schrijf op mijn zerk geen lofdicht”.

Weg eerbewijzen
Voor d'armen zondaar, die daar ligt! ⁴⁾

de J.

³⁾ P. D. Chantepie de la Saussaye, Het leven van Nicolaas Beets, Haarlem 1904, p. 283.

⁴⁾ Id. p. 281.